

กิตติกรรมประกาศ

ตลอดสองเดือนที่ผ่านมาหลายสิ่งหลายอย่างเกิดขึ้นมากมาย แต่สิ่งหนึ่งที่ผู้ศึกษาวิทยานิพนธ์ตระหนักเป็นอย่างดีคือ ทำไมเวลามันช่างผ่านไปเร็วจริงๆ นับตั้งแต่วันที่ก้าวเข้ามาเรียน(พ.ศ.2548) จนถึงวันนี้ก็เกือบครบ 4 ปีเต็มแล้วนะ หลายโอกาสที่หลายท่านหยิบยื่นให้ และหลายประสบการณ์ที่ผ่านเข้ามาทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ ยังคงฝังแน่นในความทรงจำตลอดมา

ถ้าจะกล่าวว่าชีวิตเริ่มต้นที่ปริญญาโทก็คงไม่ผิดนัก

ถ้าวันนั้นไม่มี “ใครบางคน” ในห้องเรียนกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล เริ่มต้นคำถามที่ว่า-แล้วจะทำอะไรต่อไปในอนาคต?- และทั้งทำอย่างเป็นปริศนาธรรมไว้ว่า-ทำอะไรก็ได้ที่เป็นแบรนด์(Brand)ของตัวเอง ที่เราสามารถอยู่กับมันตลอดไป- ถ้าไม่มีประโยคนี้อีกก็คงไม่มี-ใครอีกหลายคน-เริ่มต้นหาคำตอบให้กับตัวเอง แต่จะเริ่มต้นที่ไหนดีละ

หลังจากพยายามค้นหาคำตอบด้วยการทดลองทำในสิ่งที่คิดว่า “ใช่” แต่มันก็ยังไม่ใช่ สิ่งที่ยากทำ และแล้วโอกาสนี้ก็มาถึงในปี พ.ศ.2550 หลังจากติดตาม “ใครบางคน” ไปสภาด้วย เหตุผลที่ไม่เคยไป และอยากรู้ว่าเค้าทำอะไรกัน จึงยอมถือกระเป๋าตามไป ทั้งที่ไม่รู้ว่าจะเจออะไร และด้วยความกรุณาของ ครูแดง เตือนใจ ดีเทศน์ (อดีตสมาชิกวุฒิสภา) และครูหุຍ วัลลภ ตั้ง คณานุรักษ์ ประธานและรองประธานคณะกรรมการวิสามัญศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขการไร้สถานะทางกฎหมายและสิทธิของบุคคลในประเทศไทย ที่กรุณาอนุญาตให้เข้าไปสัมผัสการทำงานของคนอนุกรมการฯ ณ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ จุดเปลี่ยนของชีวิตจึงเริ่มต้นขึ้น

การเข้าไปร่วมสังเกตการณ์ในการประชุมทุกสัปดาห์ ช่วยเปิดโลกทัศน์ให้กว้างขึ้น ทำให้เห็นโลกแห่งความเป็นจริงในสังคมไทย ทำให้รู้ว่ามีคนอื่นอีกจำนวนหนึ่งที่มีปัญหาสถานะบุคคล บางคนมีสิทธิแต่ไม่สามารถเข้าสู่สิทธิ ในขณะที่บางคนไม่ควรมีสิทธิแต่กลับมี ณ ที่แห่งนี้ทำให้เห็นความพยายามในการนำกฎหมายไปใช้แก้ไขปัญหา ที่แห่งนี้สอนให้รู้ว่าหลายปัญหาสามารถคลี่คลายได้ในทันทีหากผู้กฎหมายรู้และเข้าใจมัน ในขณะที่หลายปัญหามองการเวลาในการทำความเข้าใจ บางปัญหาต้องบัญญัติกฎหมายใหม่เพื่ออุดช่องว่าง และก่อนที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติจะหมดวาระลง ความพยายามที่จะร่วมมือกันปฏิรูปกฎหมายการทะเบียนราษฎร และกฎหมายสัญชาติ ของคณะกรรมการชุดนี้ก็สัมฤทธิ์ผลเมื่อสภาฯอนุมัติให้แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย 2 ฉบับ คือ พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ.2508 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติสัญชาติ(ฉบับที่4) พ.ศ. 2551 และพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ.2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร(ฉบับที่2) พ.ศ.2551 ขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนในการผลักดันให้กฎหมายทั้ง

สองฉบับเป็นรูปเป็นร่างออกมา ขอขอบคุณเวทีกร่างกฎหมายทั้งสองฉบับที่ช่วยเปิดพื้นที่แห่งการเรียนรู้

ขอขอบคุณ กองทุน ศ.คเนิง ภาไชย ผู้สนับสนุนโครงการวิจัยเพื่อการจัดการประชากรไทย ขอขอบคุณ มูลนิธิเอเชีย สำหรับโอกาสในการทำโครงการขยายองค์ความรู้จากแม่ข่ายสู่อันดามัน

ขอขอบคุณ อาจารย์วรรณทนี รุ่งเรืองสภาคูล อาจารย์สิทธิพร ภูวนิศ สำหรับโอกาสแรกในการสัมผัสประสบการณ์ตรงในการทำงานด้านสถานะบุคคล ณ งานวันเด็กไร้รัฐไร้สัญชาติ ครั้งที่ 4(พ.ศ.2551) ที่อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย และอีกหลายครั้งในงานห้องเรียนเพื่อจัดการปัญหาสถานะบุคคลที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่

ขอขอบคุณ อาจารย์วินัส สีสุข อาจารย์อุดมเขต ราษฎร์นุ้ย สำหรับการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์อย่างไม่เคยหวงแหน

ขอขอบคุณ คุณดรฤณี ไพศาลพาณิชย์กุล และคุณปิ่นแก้ว อุ่นแก้ว พี่สาวผู้น่ารัก แห่งสถาบันวิจัยและพัฒนาเพื่อการเฝ้าระวังสถานะไร้รัฐ (SWIT) สำหรับกำลังกายกำลังใจรวมถึงความช่วยเหลืออื่นๆทั้งทางตรงและทางอ้อม

ขอบคุณ พี่ใหญ่-กฤษฎา ยาสุมทร พี่ตี-ชุตี งามอรุเลิศ พี่ต๋อง-สรินยา กิจประยูร สำหรับทุกข้อคิด ทุกคำแนะนำและกำลังใจ

ขอบคุณ คุณอัจจรา สุทธิสุนทรินทร์ คุณบงกช นภาอัมพร กัลยาณมิตรที่ช่วยดูแลและแบกรับภาระงานหลายอย่างตลอดสามเดือนสุดท้ายในการเขียนวิทยานิพนธ์

ขอบคุณ อาจารย์ชลฤทัย แก้วรุ่งเรือง อาจารย์บุญมี ราชมีไชย ที่ร่วมเดินทางสายนี้พร้อมๆกัน กับการเดินทางครั้งแรกที่แม่จัน เชียงของ และเชียงแสน

ขอบคุณ ครอบครัวคุณบุญเย็น สุขเสน่ห์ , ครอบครัวป่าสันที่แห่งสมุทรปราการ , ครอบครัวโกชาร์ ครอบครัวเสาร์ค่านวล ชาวบ้านห้วยคลุ้ม บ้านวางจระเข้ บ้านห้วยน้ำหนัก แห่งอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ชาวบ้านอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ชาวบ้านหมู่บ้านสามเหลี่ยม อ.งาว จ.ลำปาง ชาวบ้านท่าดอน และนักเรียนในห้องเรียนการจัดการปัญหาสิทธิในสถานะบุคคลของคนไร้รัฐไร้สัญชาติในประเทศไทย แห่งอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่ ชาวบ้านดอนใจดี อ.บุญทริก จ.อุบลราชธานี ชาวบ้านบ้านป่าคาสุขใจ อ.แม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย ชาวชุมชนเกาะคนที และชุมชนบ้านหินช้าง จ.ระนอง และคนสัญชาติไทยตามมาตรา 23 ทุกคน

และขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ คเนิง ภาไชย ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ท่านอาจารย์วิระวัฒน์ ต้นปิชาติ และท่านอาจารย์ ดร.ชาติชาย เชษฐสุมน กรรมการสอบ

วิทยานิพนธ์ ที่ให้ความเมตตากรุณา และให้โอกาสแก่ข้าพเจ้าเสมอมา ขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่กรุณาให้คำแนะนำและแนวคิดอันเป็นประโยชน์ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ตลอดมา

ขอขอบพระคุณ “ใครบางคน”—รศ.ดร.พันธุ์ทิพย์ กาญจนะจิตรา สายสุนทร—ผู้จุดประกายความคิดในการทำวิทยานิพนธ์ให้ข้าพเจ้า และใครๆอีกหลายคน ผู้หยิบยื่นโอกาสหลายต่อหลายครั้งในชีวิต และไม่เคยเบื่อหน่ายต่อการสอนเรื่องเดิมๆซ้ำแล้วซ้ำเล่า ทั้งยังคอยชี้แนะแนวทางในการทำวิทยานิพนธ์ –เป็นที่ปรึกษาที่มากกว่าอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ถ้าไม่มีวันนั้น ก็คงไม่มีวันนี้ และขออภัยในความต้อ หวังว่า “ใครบางคน” ยังไม่เบื่อกันนะคะ

ขอขอบคุณ สมาชิกทุกคนในครอบครัว รศ.ดร.พันธุ์ทิพย์ กาญจนะจิตรา สายสุนทร ที่ให้การดูแลเป็นอย่างดีตลอดสองเดือนที่ผ่านมา

ขอขอบพระคุณ คุณป้าลัดดา อิมประภา และครอบครัวสำหรับบ้านหลังที่สองตลอดการเรียน

สุดท้ายนี้ ที่สำคัญที่สุด คือ กำลังใจจากคุณยาย น้องสาว พี่สาว คุณพ่อ คุณแม่ และคุณลุง ค่ะ

กิตติรญา รัตนมณี
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
พ.ศ.2552